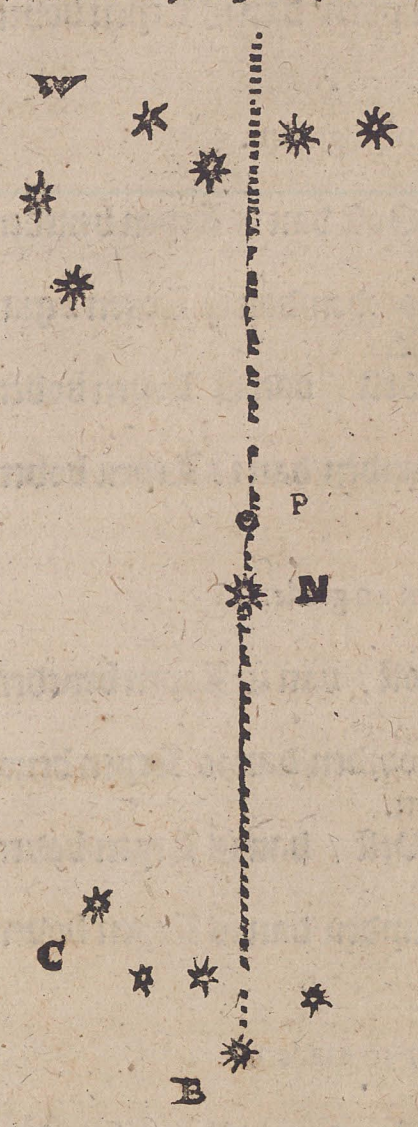

laeghste: en als die recht boven **L**eyen is / dan is **L**eyé op het hoogste boven den **P**ool: Daer om dese Sterren inde **B**orst van **C**assiopea te kennen / so suldy weten dat het is de tweede van de vijf lichtste Sterren die in **C**assiopea staé. Ofte so

ghy neemt een **W**agen / ende houdt die ober dweers met het een eynde recht tusschen de **W**agen en peerden deur / en met het midden ober de **N**oord-sterre: so sal dan het ander eynde wijzen recht op de voorschreven **S**terre / die daer staet inde borst van **C**assiopea. Dit alles sal claerder connen werden verstaé door dese bystaende figure.

N is de **N**oord-sterre / **P** is den **N**oord-polus / **W** is den **W**agen / ende **C** sijn de **S**terren van **C**assiopea. Daer van is **B** de **B**orst.

Dit is een vaste ende generale reghel / die gheensins en mach lieghen / en die op alle plaetsen des gheheelen **A**erdbodems (daermen de **N**oord-sterre sien en ghebruycken mach) sonder eenighe veranderinghe is.

Hoemen de **N**oord-sterre sal ghebruycken, als men de **W**achters peylt op de vier **H**oofstreecken van't **C**ompas.

Balle **Z**ee-varende luyden is het gemeynste gebruyck / daer de **N**oord-sterre gebruycken wanneer de **W**achters peplen op eene van de acht **Q**uartier streecken van't **C**ompas / daer toe hebbense eenige tafelen / hoe vele de **N**oord-sterre op elke streecke onder ofte boven den **P**ool staet / te weten: hoe vele sy op elke streecke sullen toedoen ofte aftrac-

ken. In meest alle boecken van de **Z**ee-varende luyden werdt gheleert / dz als de **W**achters staen in't **O**ost / dat als dan de **N**oord-sterre staet beneden den **P**ole anderhalbe graed / sommige seggen van een graed en 40 minuten / ende wederom: als de **W**achters staen in het **W**est / dan als dan de **N**oord-sterre staet oock even soo veel (te weten anderhalbe graed) boven den **P**ool. Nu wert dit **O**ost ende **W**est van de **Z**ee-varende luyden gebruyckt ende verstaen: als de middelste **W**achter in't **O**ost ofte west even hoogh mette noord-sterre comt te staen / ende dit generalijck op alle hooghten ende plaetsen / sonder eenich onderschept / maer met soodanighe regulen ende ghebruycken / werdense niet weynich bedrooghen: want alsulcke maniere van doen geensins generael en is / maer op elke hooghte besonder / moet men (alsoo doende) besondere tafelen ghebruycken. De **N**oord-sterre is altyt meerder beneden den **P**ole als de **W**achters in't **O**ost staen / dan hy boven de **P**ole is als de **W**achters in't west staen / ghelijck in de naerbolghende tafelen te sien is. Ontrent den **E**quinocctiael zijnde / en soudet niet veel verschillen / maer daer en kannense doch niet gebruycken / maer soo haest als men noordwaert aenseylt / ende van de **E**quinocctiael afwijckt / so begint die allengskens te veranderen / ende hoemen noordelijcker comt / hoe't meerder en meerder scheelt / soo dat ten laetsten / eermen tot de hooghte van 80 graden comt / en de **W**achters in't west staen / de **N**oord-sterre al verre onder den **P**ole comt te staen / hoe veel dit verscheelen can op een selve streecke / can verstaen werden uyt dusdanige exempel: Als men is op de hooghte van 20 graden / en dat de **W**achters comen te staen in het west / dat is / dat de middelste **W**achter in het west even hoogh boven den **H**orizon comt te staen als de **N**oord-sterre: soo sal de **N**oord-sterre dan staen boven den **P**ole / een graed en twee minuten: maer comende op de hooghte van 80 graden / ende de middelste **W**achter / wederstaende in het westen even hoogh als de **N**oord-sterre / soo sal de **N**oord-sterre dan staen 35 minuten beneden den **P**ool / het welke met het voorgaende seer nae by twee gheheele graden scheelt / en dat op een selve streecke. Alhoewel nu sulcke twee plaetsen verre van malcanderen zijn geleghen / soo can nochtans hier uyt by verstandigen licht afghenomen en verstaen werden / dat dese veranderinge als men van d'ene plaetse nae d'ander seylt allengskens toeneemt ende wast. By veelen is hier inne wel groot gebruyck gemerckt / door dien sy daer mede niet en conden te rechte comen / maer en conden ghelijckewel niet verstaen / waer aen het haer gebruyck. Soo dat sommighe